

Україна: адвокат Андрій Вишневський неправомірно позбавлений статусу адвоката за здійснення свободи вираження поглядів

Міжнародна комісія юристів (МКЮ) стурбована нещодавнім позбавленням права на адвокатську діяльність адвоката Андрія Вишневського, директора Координаційного центру безоплатної правової допомоги при Міністерстві юстиції України.

МКЮ вважає, що позбавлення його статусу адвоката через його публічні висловлювання з критикою на адресу української асоціації адвокатів є втручанням в його можливість вільно виконувати свої професійні функції в якості адвоката.

Крім того, вона становить собою порушення його права на свободу вираження поглядів і несе загрозу неналежного обмеження участі адвокатів у публічних дебатах.

МКЮ закликає Асоціацію адвокатів України поновити членство Андрія Вишневського в асоціації з тим, щоб він міг відновити свій статус в якості акредитованого адвоката.

Андрій Вишневський був позбавлений статусу адвоката 10 вересня, після слухання кваліфікаційної-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області. Дисциплінарне провадження було порушено на підставі двох окремих скарг: одній, поданій українською національною асоціацією адвокатів 24 червня 2015 року; та другій – депутатом Верховної Ради України Рибалка С.В. 22 червня 2015.

Заявники стверджували, що Андрій Вишневський «принизив адвокатуру, кожного адвоката, зруйнував повагу суспільства до інституту адвокатури в державі, в суперечності з європейськими стандартами».

Вони привели його коментарі, зроблені на конференції 15 червня 2015 в приміщенні Верховного Суду України, де він представив свою доповідь «Адвокатура та безоплатна правова допомога: шляхи реформування».

Він зробив ряд зауважень, критичних щодо адвокатури.

Це включало його оцінку, що адвокатура знаходиться "у плачевному стані"; посилання на «низькі етичні стандарти та професійний рівень адвокатури", у тому числі, що адвокати є «основною корупційною ланкою на сьогоднішній день»; та твердження, що «з явищем міліцейських адвокатів Національна асоціація адвокатів не бореться і навіть не дає жодної оцінки цьому».

Рішення наводить його цитату, що «якщо адвокатура якнайшвидше не буде реформована у відповідності із принципами та стандартами Ради Європи, вона може стати гальмом для імплементації судової реформи».

Дисциплінарна палата прийшли до висновку, що заяви Андрія Вишневського суперечать закону та Кодексу етики адвокатів і що, отже, він повинен бути позбавлений статусу адвоката за заяви, зроблені під час конференції.

МКЮ вважає, що рішення Палати порушує фундаментальні та універсальні принципи незалежності юридичної професії.

У разі загального застосування таке тлумачення Кодексу етики буде насправді заважати адвокатам з критично обговорювати питання управління адвокатурою.

Основні принципи ООН, що стосуються ролі юристів передбачають, що в той час як адвокати повинні «підтримувати честь і гідність, притаманні своїй професії, як відповідальні співробітники в сфері судочинства», вони, як і інші особи, «мають право брати участь в публічному обговоренні з питань, що стосуються права, відправлення правосуддя і заохочення та захисту прав людини».

Право на свободу вираження поглядів захищене в міжнародному праві в галузі прав людини, в тому числі у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права та Європейській конвенції з прав людини, - договорах, в яких Україна є учасником.

Відповідно до Європейської конвенції з прав людини, якщо обговорюються питання, що становлять суспільний інтерес, можливості для обмеження свободи вираження поглядів є особливо вузькими.

Дисциплінарне покарання адвоката тільки на підставі критичних зауважень на адресу адвокатури, зроблених на конференції, скликаній для обговорення складових системи правосуддя, становить неправомірне втручання в свободу вираження поглядів.

МКЮ стурбований, що такі каральні заходи можуть мати негативний вплив на свободу висловлювання думок адвокатів в Україні і, зокрема, на їх здатність брати участь у дискусії щодо реформування системи правосуддя.

Для будь-якої системи правосуддя важливо, щоб такі дебати відбувалися за активної участі адвокатів, оскільки адвокати є серед тих, хто найкраще може ідентифікувати і критикувати недоліки системи правосуддя і зробити усвідомлені пропозиції щодо реформи.

МКЮ закликає Асоціацію адвокатів України відновити Андрія Вишневського в статусі адвоката.

Крім того, МКЮ рекомендує, щоб тлумачення Кодексу етики були переглянуті і було створене керівництво задля того, щоб Кодекс етики не застосовується для придушення суспільних дебатів серед адвокатів на шляху реформування системи правосуддя в Україні.